

PĂRĂSIREA LOCULUI ACCIDENTULUI RUTIER ÎN TIPOLOGIA INFRAȚIUNILOR DIN DOMENIUL TRANSPORTURILOR

Ana **CHIRUȚA**,

locotenent de poliție, ofițer de urmărire penală al SUP a IP Ialoveni, doctorand al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, Catedra Drept Penal

SUMMARY

The article made a foray descriptive of road traffic offenses and transport in general, the criteria for delimitation and their place in the criminal law of the Republic of Moldova.

Keywords: transport, public road, road traffic, road safety, operation of transport

* * *

În articol este efectuată o descriere a infraționilor din domeniul transporturilor în general, sînt expuse criteriile de delimitare și locul acestora în legislația penală a Republicii Moldova.

Cuvinte-cheie: transport, drum public, trafic rutier, securitatea circulației, exploatarea mijloacelor de transport

Introducere. Sarcina principală a transportului auto este asigurarea necesităților sociale și economice la nivel calitativ, la timpul potrivit și în corespundere cu evoluția tehnologică, cu respectarea siguranței circulației rutiere și reducerea impactului negativ asupra civilizației. Infraționile din domeniul circulației rutiere reprezintă ansamblul infraționilor care au la bază ocrotirea valorilor sociale, una dintre cele mai importante fiind securitatea în traficul rutier, care practic în fiecare zi au de suferit. Categoria dată de infraționii s-a constituit ca una aparte datorită diversificării zilnice a încălcărilor regulilor de circulație, precum și din cauza creșterii pericolului social al acestor încălcări, care atrag necesitatea unei intervenții mai ample a legislatorului întru asigurarea ocrotirii acestor valori sociale necesare societății. Introducerea unor sancțiuni penale pentru încălcarea acestor reguli ar direcționa traficul rutier și cel pedestru, ceea ce nu ar permite circulație haotică a vehiculelor și respectiv siguranța de circulație.

Materiale și metode aplicate. În procesul studiului dat au fost utilizate următoarele metode de cercetare științifică: analiza sistemică, analiza logică, analiza com-

parativă, sinteza și clasificarea. Materialele folosite sînt: legislația în domeniu a Republicii Moldova, doctrina juridică națională, manuale, publicații științifice, manuale de drept penal și date statistice publicate.

Rezultate obținute și discuții. În vederea elucidării aspectelor teoretice și practice în privința locului și modului de manifestare a infraționilor din domeniul transportului, trebuie să pornim mai întîi de la definirea principalilor termeni de referință și explicarea sensului acestora.

Circulația rutieră nu este o modalitate de alegere, ci un proces obligatoriu la care se angajează întreaga colectivitate omenească. Pentru ca fiecare participant la trafic să se simtă în siguranță pe drumul public, el trebuie să cunoască și să respecte normele impuse de legislația în vigoare.

Infraționile contra siguranței circulației rutiere reprezintă ansamblul de fapte prin incriminarea și pedepsirea cărora se protejează una din principalele valori sociale – securitatea pe drumurile publice. Datorită diversificării încălcărilor produse în cadrul circulației rutiere și gradului sporit de pericol social al urmărilor prejudiciabile, s-a impus necesitatea creării unei ca-

tegorii aparte de infraționii contra siguranței circulației rutiere. Varietatea mare de transport implică nu doar un singur tip de mijloace de circulație, care au evoluat de la cele cu tracțiune animală la cele mai inovatoare și moderne mijloace, ci și o categorie largă cum ar fi transportul auto, feroviar, maritim, aerian. Astfel, infraționile din domeniul transportului au un caracter diferit și se manifestă independent una de alta și, deși pare că au același obiect juridic, totuși diferă de la o categorie la alta. La fel și valorile sociale la care atentează au o dinamică și un randament diferit. Categoriile de transport sînt specifice de la o țară la alta, corespunzător și legislația fiecărui stat are reglementări tipice fiecărei categorii în parte. Nu toate categoriile de transport atentează la unele și aceleași valori sociale și nici gradul de pericol social nu este identic. Însuși mijlocul de transport ca obiect se poate manifesta diferit în tabloul infrațional.

Autovehiculul poate avea mai multe roluri în cadrul sistemului infraționilor penale și anume acesta poate fi un mijloc deosebit de periculos în cauzarea consecințelor grave, așa ca decesul persoanei sau vătămare gravă a integrității persoanelor implicate direct sau indirect în circulația rutieră. Autovehiculul

însă poate fi cu rol de obiect material în cadrul unor infracțiuni cum ar fi cele împotriva patrimoniului, unde calificarea se va face conform altor norme din codul penal și nu se vor referi la infracțiunile din domeniul securității transportului rutier.

Atît în legislația noastră, cât și în cea a altor țări, se întîlnesc diferite abordări ale termenilor legați de domeniul transportului rutier, așa cum ar fi infracțiuni rutiere, infracțiuni din domeniul transportului auto sau infracțiuni din domeniul transportului.

Literatura rusă operează cu termenul *infracțiuni în domeniul transportului rutier*, considerînd noțiunea limitată doar la "transport auto" ca una imperfectă, deoarece transportul rutier include nu doar transportul auto, dar și naval, aerian și toate celelalte. Astfel, infracțiunile din domeniul transportului rutier reprezintă faptele ilegale materializate prin încălcarea cu vinovăție a regulilor referitoare la securitatea circulației rutiere stabilite de legislator și atragerea răspunderii penale a conducătorilor auto vinovați [2, p. 16].

Raliindu-ne la opinia dată, putem spune că într-adevăr termenul de *transport auto* este insuficient pentru a elucida elementele și semnele componentelor de infracțiuni din domeniul transporturilor, deoarece însuși termenul "transport", conform dicționarului explicativ, înseamnă o ramură a economiei naționale cuprinzând totalitatea mijloacelor rutiere, aeriene și navale ce asigură circulația bunurilor și a persoanelor.

Dacă analizăm conținutul capitolului XII "Infracțiuni din domeniul transporturilor" din Partea specială a Codului penal, putem observa că, datorită urmărilor prejudiciabile materializate prin deces, vătămare corporală cauzate de infracțiunile date, acesta include doar infracțiunile nemijlocit legate

de securitatea circulației și exploatarea mijloacelor de transport, care atentează la ansamblul de valori sociale legate de securitatea pe drumurile publice, la fel și infracțiuni care au tangență cu transportul și mijloacele de transport.

De regulă, infracțiunile din domeniul transporturilor se săvîrșesc de conducătorii auto, dar sînt și excepții, acesta nefiind un criteriu univoc de clasificare. Separarea infracțiunilor date într-un capitol aparte se datorează, în primul rînd, ansamblului de valori omogene la care acestea atentează.

În doctrina penală rusă, infracțiunile din domeniul transporturilor, incriminate în Codul penal al Federației Ruse din 1996, se delimitează în două categorii [1, p. 384]:

1. Infracțiuni referitoare la securitatea circulației rutiere și exploatarea mijloacelor de transport.

2. Alte infracțiuni din domeniul transporturilor.

Un asemenea mod de abordare a problematicii clasificării infracțiunilor din domeniul de referință este promovată de către unii autori și în doctrina autohtonă [4, p. 505].

În același spectru de idei intervine opinia autorului român C. Mitrahe [6, p. 123], care delimitează infracțiunile din domeniul transporturilor în 3 tipuri:

1. Faptele care constau în conducerea ilicită a autovehiculelor pe drumurile publice. Infracțiunile se bazează pe raportul dintre conducător și autovehicul, în care conducătorul trebuie să respecte obligațiile impuse lui prin lege în timpul aflării la volan și să corespundă conduitei prescrise.

2. Faptele ce au scopul ascunderii realității de către conducătorul auto sau de către alte persoane. Aici se materializează raportul *autovehicul – drum public*, realizat prin influența directă sau indirectă

la a conducătorului, fie ea legală sau ilegală. Condițiile generale de aflare și deplasare a autovehiculului pe drumul public implică respectarea unor standarde naționale, abaterea de la care atrage incriminare penală.

3. Faptele referitoare la îndeplinirea necorespunzătoare a datoriilor de serviciu. Din compartimentul respectiv se deduce coraportul dintre drum (cale de acces) și întreținere. Orice cale de acces, fie aeriană, maritimă, terestră, are nevoie de suport tehnic și întreținere, efectuată fie manual, fie prin utilaj tehnic. Planul de lucru corespunde unui anumit regulament implementat, astfel orice abatere de la acesta atrage răspundere penală, fiind încălcate valorile specifice acestora. Această sistematizare, deși este una complexă, totuși nu definește în totalitate esența infracțiunilor din domeniul transporturilor, deoarece nu scoate în evidență particularitățile fiecărei infracțiuni în parte.

Lectorul universitar V. Stati delimitează infracțiunile din domeniul transporturilor după tipul componentei de infracțiune sau după momentul survenirii urmărilor prejudiciabile [4, p. 505]. Astfel, în baza acestui criteriu infracțiunile se clasifică după cum urmează:

1. *Materiale* (art. 263, art. 264, art. 264¹, art. 265, art. 266, art. 267, art. 268, art. 269, art. 270 CP al RM), care se consumă din momentul survenirii urmărilor prejudiciabile.

2. *Formale* (art. 262, art. 275, art. 276 din CP al RM), ce se consumă odată cu efectuarea unora din acțiunile prevăzute, indiferent dacă au survenit sau nu consecințele.

3. *Formal-materiale* (art. 272 din CP al RM "Constringerea lucrătorului din transportul feroviar, naval, aerian sau auto de a nu-și îndeplini obligațiile de serviciu").

În vederea particularizării infracțiunilor din domeniul trans-

porturilor se poate evidenția și un alt criteriu de clasificare, promovată de Vitalie Budeci, după categoria mijlocului de transport, care, fiind analizate în parte, vor desfășura conținutul normelor de infracțiune pentru fiecare compartiment [5, p. 46]. După criteriul dat se identifică trei tipuri de infracțiuni:

1. Infracțiuni din domeniul transportului rutier;
2. Infracțiuni din domeniul transporturilor feroviar, naval, aerian;
3. Infracțiuni din domeniul transportului de natură mixtă.

Prin *transport rutier* se înțelege orice operațiune de transport care este realizată cu vehicule rutiere pentru deplasarea mărfurilor sau a persoanelor, chiar dacă vehiculul rutier este, pe o anumită porțiune a drumului, transportat la rîndul său de un alt mijloc de transport (vagon de cale ferată, bac).

Astfel, prin *infracțiuni în domeniul transportului rutier* se înțeleg acele fapte prejudiciabile prevăzute de legea penală exprimată prin încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere și exploatare a autovehiculelor, care provoacă urmări prejudiciabile din imprudență. La această categorie se atribuie componentele infracțiunilor prevăzute de art. 264, 264¹, 265, 266, 276.

Din categoria infracțiunilor din domeniul transportului feroviar, naval, aerian fac parte faptele prejudiciabile prevăzute de legea penală exprimată prin încălcarea regulilor de securitate a circulației și exploatare a mijloacelor de transport feroviar, naval, aerian, care provoacă urmările prejudiciabile din imprudență (art. 267, 270, 271, 275).

Din categoria infracțiunilor din domeniul transportului de natură mixtă urmările prejudiciabile survin numai dacă este indicată de lege necesitatea acestora (art. 268, 272).

În clasificarea dată nu a fost inclus art. 269 ”Încălcarea regulilor privind menținerea ordinii și securitatea circulației”. Referitor la această normă apar unele divergențe, deoarece, după opinia lui S. Brînză și V. Stati, aceasta este o infracțiune specifică transportului auto [4, p. 516]. Ca dovadă la cele menționate putem aduce unele argumente, și anume: art. 269 are ca subiect al infracțiunii pasagerii, pietonii și participanții la traficul rutier, care au tangență considerabilă cu transportul auto. În codul contravențional al Republicii Moldova, art. 245 are denumirea: ”Încălcarea regulilor de circulație de către pietoni și alți participanți la circulația rutieră”, aici la fel avînd contextul transportului auto. Argumentele date sînt susținute și de autorul V. Stati în lucrarea sa ”Infracțiuni în care mijlocul de transport apare ca obiect material sau ca mijloc de săvîrșire a infracțiunii”, editată în 2010 [7, p. 229-231].

Pe de o parte, categorisirea infracțiunii prevăzute la art. 269 ca infracțiune în domeniul rutier pare una corectă, totuși nu putem spune cu certitudine că se referă în totalitate doar la transportul auto, deoarece chiar denumirea normei ”Încălcarea regulilor privind menținerea ordinii și securității circulației” nu menționează tipul transportului, deci putem deduce că toate tipurile de mijloace de circulație se subînțeleg aici. Un alt argument ar fi faptul că din categoria pasagerilor nu fac parte doar cei din transportul auto, ci și din celelalte categorii. Pînă și noțiunea de *trafic rutier* nu este una tipică transportului auto, fiindcă din sfera traficului rutier face parte și cel naval, și cel feroviar, și cel auto.

Așadar, infracțiunea prevăzută de art. 269 Cod penal face parte din infracțiunile din domeniul transportului de natură mixtă.

Astfel, analizînd cele menționate mai sus, concluzionăm că anume criteriul dat de clasificare este criteriul principal ce definește și stabilește esența infracțiunilor și datorită căruia apar celelalte criterii de clasificare.

Făcînd o analiză la subiectul dat, putem menționa un criteriu de clasificare pe care îl considerăm cel mai oportun pentru elucidarea analitico-juridică a particularităților infracțiunilor vizate. Astfel, sîntem de acord cu părerea autorului rus Н. И. Пикуров, care sistematizează infracțiunile nominalizate în capitolul 27 Cod penal în baza unor criterii care expun contextul general, după cum urmează [3, p. 3]:

1. Crimele care atentează la siguranța circulației și funcționarea vehiculelor:

- Încălcarea regulilor de securitate și funcționarea transportului feroviar, aerian, maritim și transportul pe căi navigabile interioare și în subteran;

- Încălcarea regulilor de circulație și funcționare a vehiculelor.

2. Infracțiunile care atentează la condițiile generale de securitate a transportului:

- Nerespectarea cerințelor de securitate de transport la infrastructura de transport și a vehiculelor;

- Repararea necorespunzătoare a autovehiculelor și punerea lor în circulație cu vădite defecte tehnice;

- Distrugerea mijloacelor de transport sau a căilor de comunicare;

- Încălcarea regulilor de siguranță privind funcționarea transportului.

3. Infracțiunile care atentează la siguranța circulației și funcționarea vehiculelor:

- Încălcarea regulilor de securitate și funcționarea transportului feroviar, aerian, maritim și trans-

portul pe căi navigabile interioare și în subteran;

- Încălcarea regulilor de circulație și funcționare a vehiculelor.

4. Infracțiunile privind condițiile generale de securitate a transportului:

- Nerespectarea cerințelor de securitate de transport la infrastructura de transport și a vehiculelor;).

- Repararea necorespunzătoare a autovehiculelor și punerea lor în circulație cu vădite defecte tehnice;

- Distrugerea mijloacelor de transport sau a căilor de comunicare;

- Încălcarea regulilor de siguranță privind funcționarea transportului.

Clasificarea dată, după părerea noastră, pare destul de elocventă și definitorie pentru legislația Republicii Moldova și poate fi aplicată ca punct de pornire conform legislației noastre. Deși în separarea de mai sus este specificată fiecare categorie de infracțiune, totuși, pentru o înțelegere și o delimitare mai corectă a infracțiunilor din domeniul transporturilor, se cere o clasificare a fiecărui tip din categoriile respective.

Concluzii. Pentru diferențierea infracțiunilor din domeniul transportului rutier, drept criteriu de bază se propun grupele de reguli stabilite de lege privitoare la securitatea circulației rutiere și exploatarea mijloacelor de transport, care pot fi separate de la general la special și servesc astfel ca o subclasificare a infracțiunilor din domeniul de referință. Putem identifica următoarele infracțiuni din domeniul transportului rutier, clasificate în baza regulilor care se încălcă:

I. Reguli referitoare la securitatea circulației rutiere și exploatarea a mijloacelor de transport ce trebuie respectate de către conducătorul auto (art. 264).

II. Reguli privind starea psihico-emoțională și fizică a conducătorului auto (art. 264¹ alin. 1, 2).

III. Reguli privind înregistrarea, evidența și asigurarea mijlocului de transport (art. 276).

IV. Reguli privind conduita în cazurile constatării unei încălcări (art. 264¹ alin. 3, art. 266).

V. Reguli privind verificarea tehnică a autovehiculelor de către persoane responsabile (art. 265).

În opinia noastră, această subclasificare reflectă cel mai bine esența infracțiunilor din domeniul transporturilor, întrucât indică specimenul fiecărei norme în parte și o sistematizează în mod automat. Aceste reguli vin în completarea criteriului general specificat mai sus, deoarece ele funcționează oarecum paralel.

Recenzent:

Radion COJOCARU,
doctor în drept,
șef Catedră Științe Penale

Referințe bibliografice

1. Козаченко И.Я; Незнамова З.А; Новоселов Г.П.; Погосян Т.Ю. и др. Уголовное право: Общая часть: Учебник для вузов. Москва: Норма-Инфра-М; 1999; 503 с.

2. Лукьянов В.В. Проблемы квалификации дорожно-транспортных преступлений и административных правонарушений. Специальные вопросы уголовного и административного права. Москва: Дашков и Ко, 2003, 68 с.

3. Пикуров Н. И. Квалификация транспортных преступлений. Научно-практическое пособие. Российская академия правосудия, 2011, 165 с

4. Brânză Sergiu, Ulianoschi Xenofon, Stati Vitalie, Turcanu Ion, Grosu Vladimir. Drept penal. Partea specială. Ediția a II-a, iunie 2005. Chișinău: Cartier juridic, 1324 p.

5. Budeci Vitalie. Răspunderea penală pentru infracțiunile din domeniul

transportului rutier. Teza de doctor în drept. ULIM, Chișinău 2014, 213 p.

6. Mitrache C. Drept penal român, București: Șansa, 1997, 279 p.

7. Stati Vitalie. Infracțiuni în care mijlocul de transport apare ca obiect material sau ca mijloc de săvârșire a infracțiunii. Material didactico-științific. Chișinău: CEP USM, 2010, 352 p.